

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

2640

Vragen van de leden **Kerstens** en **Kuzu** (beiden PvdA) aan de staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid over *stijgende bewindvoerderskosten ten laste van de bijzondere bijstand* (ingezonden 8 mei 2013).

Antwoord van staatssecretaris **Teeven** (Veiligheid en Justitie), mede namens de staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (ontvangen 19 juni 2013). Zie ook Aanhangsel Handelingen, vergaderjaar 2012–2013, nr. 2408

Vraag 1

Heeft u kennisgenomen van het bericht «Bijzondere bijstand op aan onkosten»?¹

Antwoord 1

Ja.

Vraag 2

Herkent u de in vraag 1 bedoelde uitzending en in het daarbij horende bericht geschetste beeld van een explosieve stijging van het zogeheten «beschermingsbewind», waardoor een steeds groter deel van het voor bijzondere bijstand bestemde budget van gemeentes opgaat aan het bekostigen van een door de rechter aangestelde bewindvoerder?

Antwoord 2

Het is ons bekend dat het aantal verzoeken voor beschermingsbewind jaarlijks stijgt. In 2008 waren er 18.800 bewindzaken, in 2009 20.900, in 2010 25.400, in 2011 30.800 en in 2012 41.100. De signalen dat een steeds groter deel van het voor bijzondere bijstand bestemde budget van gemeentes opgaat aan het bekostigen van bewindvoerders zijn eveneens bij ons bekend. Afzonderlijke gemeenten, maar ook organisaties zoals de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG), Divosa en Stimulansz hebben de afgelopen maanden het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid laten weten dat zij een stijging zien van kosten die gemeenten vanuit de bijzondere bijstand kwijt zijn aan beschermingsbewind. Exacte data omtrent de stijging en aantal gemeenten dat hiermee te maken heeft is niet voorhanden.

¹ <http://nos.nl/artikel/504033-bijzondere-bijstand-op-aan-onkosten.html>

Vraag 3

Is er alleen sprake van een stijgend aantal personen, die een bewindvoerder hebben aangewezen gekregen, of is er ook sprake van stijgende kosten, die bewindvoerders declareren? Kunt u dit met cijfermateriaal onderbouwen?

Antwoord 3

De kostenstijging is voor het overgrote deel het gevolg van een groter aantal personen dat onder beschermingsbewind is geplaatst (zie voor de cijfers het antwoord op vragen 1 en 2). De beloningstarieven voor bewindvoerders, curatoren en mentoren worden jaarlijks vastgesteld door het Landelijk Overleg Vakinhoud Civiel en Kanton (LOVCK). Deze tarieven worden jaarlijks geïndexeerd conform het Besluit subsidie bewindvoerder schuldsanering. De beloning is een vast bedrag per jaar, ongeacht de hoeveelheid werk. Wel wordt de laatste twee jaren vaker door de kantonrechter extra vergoeding toegekend wegens door een bewindvoerder gemaakte extra uren in verband met het voorbereiden van het schuldhulpverleningstraject. Deze extra werkzaamheden vinden vaak plaats op verzoek van de gemeenten.

Vraag 4

Is er naar uw mening een mogelijk verband tussen de stijgende kosten voor bewindvoering en het dalende aantal personen dat in aanmerking komt voor een gemeentelijk schuldhulpverleningstraject?

Antwoord 4

Het aantal aanvragen voor gemeentelijke schuldhulpverlening is in 2012 met bijna 11 procent gestegen ten opzichte van het jaar daarvoor. Het is mogelijk dat er verband is tussen de aanvragen voor schuldhulpverlening en de verzoeken voor onderbewindstelling, bijvoorbeeld omdat de bewindvoerder de persoon in kwestie begeleidt naar de schuldhulpverlening, mede op verzoek van de gemeente. Het is aan de gemeenten om integraal beleid te ontwikkelen voor schuldhulpverlening.

Vraag 5

Vindt u het een ongewenste ontwikkeling als gemeenten inderdaad een steeds groter deel van het voor bijzondere bijstand bestemde budget dienen uit te geven aan beschermingsbewind? Zo nee, waarom niet? Zo ja, wat bent u voornemens hieraan te doen?

Antwoord 5

Bijzondere bijstand is bedoeld voor mensen die met buitengewone noodzakelijke uitgaven te maken krijgen en dit niet zelf kunnen betalen. Daarnaast geldt de voorwaarde dat hetgeen waarvoor vergoeding wordt verzocht, niet ook door een andere regeling bekostigd kan worden. De Centrale Raad van Beroep heeft in zijn uitspraak van 9 november 2010 (LJN: BO4439, 08/6936 WWB) geoordeeld dat met de goedkeuring door de kantonrechter van de tarieven van de bewindvoerder de beloning van de bewindvoerder is vastgesteld conform de wet. Gelet op de onderbewindstelling zijn de kosten van de beloning voor de bewindvoering noodzakelijk en vloeien deze voort uit de bijzondere individuele omstandigheden van betrokkene. Met deze reden kan iemand een beroep doen op bijzondere bijstand. Indien beschermingsbewind inderdaad noodzakelijk is voor de persoon in kwestie en die niet zelf de kosten hiervoor kan dekken, dan is het goed dat bijzondere bijstand hiervoor benut kan worden. Het is aan de kantonrechter om in een individueel geval het verzoek tot onderbewindstelling te beoordelen. Het is aan gemeenten om ervoor te zorgen dat schuldhulpverleningsbeleid goed wordt uitgevoerd, zodat pas aan beschermingsbewind wordt toegekomen als de persoon in kwestie niet op een andere wijze effectief geholpen kan worden. Indien personen zich niet melden bij de gemeente voor schuldhulpverlening, raken gemeenten pas op de hoogte van de onderbewindstelling wanneer bijzondere bijstand wordt aangevraagd. De gemeente is immers niet betrokken bij de procedure bij de kantonrechter voor onderbewindstelling. Staatssecretaris Klijnsma heeft vernomen dat de gemeente Tilburg de mogelijkheden verkent om tot meer interactie tussen kantonrechters en de gemeente te komen. Dergelijke interactie zou eraan bij kunnen dragen dat beschermingsbewind en gemeentelijke schuldhulpverlening nauwer op elkaar worden afgestemd. We weten nog niet wat dit oplevert.

Op dit moment is de wet wijziging curatele, beschermingsbewind en mentorschap (Kamerstukken I, 33 054, nr. A) in de Eerste Kamer aanhangig. Dit wetsvoorstel voorziet in de mogelijkheid voor gemeenten om een verzoek in te dienen bij de kantonrechter tot instelling of opheffing van een beschermingsbewind wegens verkwisting of het hebben van problematische schulden. Wanneer een gemeente meent dat onderbewindstelling niet (langer) noodzakelijk is, omdat de gemeente de persoon in kwestie een meer passende, minder verstreckende voorziening kan bieden, kan zij om opheffing van het bewind verzoeken en het alternatief aan de kantonrechter voorleggen. Het is aan de kantonrechter om te beoordelen op welke wijze de belangen van de betrokkene het beste zijn gediend.

Vraag 6

In de uitzending in kwestie wordt gesproken over de noodzaak om «meer grip» op beschermingsbewind te krijgen; bent u het daarmee eens? Zo nee, waarom niet? Zo ja, kan de Kamer dan op dit vlak initiatieven van uw kant tegemoet zien? Welke initiatieven zijn dat in dit geval en op welke termijn?

Antwoord 6

Uitgangspunten van het eerder genoemde wetsvoorstel zijn dat een beschermingsmaatregel passend is en niet verder ingrijpt dan noodzakelijk, dat de maatregel gericht is op het bevorderen van de zelfredzaamheid van personen en dat de kwaliteit van bewindvoerders wordt verbeterd. Daarnaast introduceert het wetsvoorstel de bevoegdheid voor het college van burgemeester en wethouders om instelling en opheffing van een bewind wegens verkwisting of het hebben van problematische schulden te verzoeken. Daarmee kan ook meer grip worden gekregen op het beschermingsbewind.

Vraag 7

Bent u bereid over onderhavige problematiek in overleg te treden met de Vereniging Nederlandse Gemeenten of heeft dergelijk overleg al plaatsgevonden?

Antwoord 7

Het ministerie van SZW heeft naar aanleiding van signalen gesproken met vertegenwoordigers van de VNG, Divosa en NVVK (de brancheorganisatie voor schuldhulpverlening en sociaal bankieren). Tijdens de overleggen kwam het belang naar voren om meer inzicht te krijgen in de verkregen signalen. Onduidelijk is nog waar de stijging door veroorzaakt wordt en om welke doelgroep(en) het gaat. Momenteel analyseren we de verschillende ontvangen signalen. Aan de hand daarvan zal bekeken worden of en zo ja welke acties of onderzoek nodig zijn.